

โครงการศึกษาคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูป

พื้นที่สูงภายใต้การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มีหลายพื้นที่ที่ปลูกมะม่วงทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดเชียงราย มีเกษตรกรมากกว่า 230 ราย แต่มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงน้อย เนื่องจากพันธุ์มะม่วงที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับการแปรรูปมากกว่า การบริโภคสด ซึ่งจำหน่ายได้ในราคาต่ำ ได้แก่ มะม่วงแก้ว การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดมะม่วงแปรรูป และ 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกพันธุ์มะม่วงบนพื้นที่สูงสำหรับการแปรรูปสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการของตลาดมะม่วงแปรรูป ในปัจจุบันมีความต้องการของตลาดมะม่วงแปรรูปจำนวนมาก ในภาคเหนือตอนบนมีแหล่งปลูกมะม่วงที่สำคัญ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และน่าน มีพันธุ์มะม่วงที่สำคัญ คือ มะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ น้ำดอกไม้มหาชนก แก้ว และเขียวมรกต มีราคาขายส่ง ณ ตลาดไท ตั้งแต่ 3-30 บาทต่อกิโลกรัม ขึ้นอยู่กับพันธุ์ คุณภาพและช่วงเวลา จากการศึกษาความต้องการของตลาดมะม่วงสำหรับการแปรรูปเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 10 ราย มีความต้องการมะม่วงสำหรับการแปรรูปรวมมากกว่า 300 ตันต่อปี โดยเฉพาะมะม่วงพันธุ์แก้วและโชคอนันต์ เนื่องจากมีรสชาติอร่อยเป็นที่พอใจของผู้บริโภค ราคามะม่วงที่โรงงานส่วนใหญ่รับซื้อ คือ 5-10 บาท/กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับคุณภาพของมะม่วง จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการค้าส่ง พบว่า ผลผลิตส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและเป็นโรค สาเหตุเกิดจากเกษตรกรไม่มีการจัดการสวนทำให้ผลผลิตไม่มีคุณภาพและจำหน่ายได้ราคาต่ำ คือ 2-4 บาท/กิโลกรัม สำหรับช่องทางจำหน่าย แหล่งรวบรวมรับซื้อมะม่วงเพื่อแปรรูปในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บ้านทุ่งหลุก (อำเภอเชียงดาว) บ้านทับเตือ (อำเภอแม่แตง) บ้านแคว (อำเภอสารภี) และโรงงานเกี๋ยงไกรผลไม้ (อำเภอแมริม) ส่วนแหล่งรวบรวมในจังหวัดน่าน ได้แก่ บ้านป่าคา (อำเภอเมือง) บ้านเมืองจั้ง (อำเภอภูเพียง) บ้านน้ำปัวและบ้านตีด (อำเภอเวียงสา) บ้านป่ากลาง (อำเภอปัว)

2. การศึกษาเพื่อคัดพันธุ์มะม่วงสำหรับการแปรรูป เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพผลผลิตมะม่วงพันธุ์แก้ว พบว่า มะม่วงแก้วจากพื้นที่ห้วยเป้าและปางแดงในมีน้ำหนักผลเฉลี่ยและขนาดผลมากที่สุด (248.34 และ 246.67 กรัม ตามลำดับ) ซึ่งมากกว่าผลมะม่วงในพื้นที่โป่งคำและแม่จริม (209.02 และ 128.06 กรัม ตามลำดับ) โดยมีต้นมะม่วงที่มีคุณภาพที่ดีในแต่ละพื้นที่ ดังนี้ ปางแดงใน คือ PDN01-1 รองลงมา คือ PDN04-1 และ PDN01-2 ห้วยเป้า คือ HP06-1 HP06-2 HP01-1 และ HP03-3 โป่งคำ คือ PK-K02-2 PK-K04-2 และ PK03-1 และแม่จริม คือ MJR03-1 โดยต้นที่คัดเลือกล้วนมีน้ำหนักผลและขนาดของผลมากที่สุด

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนางานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ในวันที่ 3 กันยายน 2557 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. เนื่องจากเป็นดำเนินโครงการวิจัยเป็นปีแรก จึงต้องมีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อคัดเลือกต้น เก็บข้อมูลเรื่องคุณภาพผลผลิตและคุณภาพในการแปรรูปของแต่ละต้นต่อไป

ภาพแสดงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและโรงงานแปรรูปผลไม้และจุดซื้อมะม่วงในจังหวัดน่านและเชียงใหม่